

Muzičke novine Hrvatskog državnog konzervatorija

Other document types / Ostale vrste dokumenata

Publication year / Godina izdavanja: **1946**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:720592>

Rights / Prava: [In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-24**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

★ MUZIČKE NOVINE ★

HRVATSKOG DRŽAVNOG KONZERVATORIJA

GOD. I. — BROJ 3.

ZAGREB, SRPANJ 1946.

CIJENA 5 DINARA

M. P. Musorgski: BORIS GODUNOV

Obnovljena izvedba 30. VI. 1946.

Muzički i uopće umjetnički realizam M. P. Musorgskog jest upravo revolucionarna pojava u evropskoj muzici druge polovice XIX stoljeća. On nije posljedica stalno i s nepravom isticane nedovoljne spremi autorove, niti možda slika njegova temperamenta, niti je sam sebi svrhom. Taj realizam nastao je kao logična posljedica ideološkoga i političkog stava naprednoga dijela ruske inteligencije onoga vremena, koja se počela sve više zanimati za bitna i osnovna pitanja života svoga naroda. Muzički izražaj Musorgskog jest i pun i sažet, umjeren kada treba, ali i dinamično-dramatičan kada iznosi zbivanja koja su dramatična — pa i tragičan — upravo zbog toga, što ona imaju svoj oslon na realnost i u njezinoj snazi i istinitosti.

Te oznake ne nose u sebi samo muzičke drame Musorgskog, one su isto tako do konzervativnosti provedene u ostalim njegovim kompozicijama, u »Noći na pustoj gori«, u klavirskim kompozicijama, u pjesmama. Toliko isticana skrost muzičkog izražaja u melodici Musorgskog jest posljedica tog dosljednog stava: sve podrediti tom realizmu, odbaciti, ako treba, i formu, ali oblikovati sadržaj, koji je tu prvenstveno važan i motoran. Nije prema tome čudno da se s tim muzičkim realizmom ne može pomiriti malogradanski muzički mentalitet, koji, kao i kod ostalih grana umjetnosti, ne voli istinu, ne vidi oko sebe nove društvene odnose, ne podnosi kritiku i ne će da čuje za »novotarije« napredne umjetnosti.

Libreto »Borisa Godunova« izradio je sam Musorgski prema istoimenoj Puškinovoj tragediji, izvršivši nekoliko znatnih izmjena. Te izmjene ne sastoste se samo u ispuštanju pojedinih scena, lica, i detalja, kako bi se dobila što cijelovitija, jedinstvenija i sažetija scenska radnja, prikladna za muzičko oblikovanje. Musorgski ide dalje i procubljuje i razvija sam dramski sadržaj; prije svega počrtava svuda ulogu naroda, koji u njegovoj operi postaje glavnom ličnošću, glavnim akterom čitavoga zbivanja; zatim umijeće u operu i novu scenu, koje kod Puškina nema, a to je scena »pod Kromima«, u kojoj upravo učeće narodnih masa poprima izraziti buntovni i revolucionarni karakter otpora protiv boljara i cara Borisa; Musorgski konačno uvodi u operu i jedno novo lice, jezuitu Rangoniju, cijom akcijom u samoj radnji postaje potpuno jasna uloga Samozvanca — obične figure u osvajačkim planovima poljskih panova i jezuita. A sve ove izmjene »produbljuju socijalni, nacionalno-patriotski sadržaj »Borisa Godunova« (A. Solovcov: M. P. Musorgski, — Muzgiz 1945.)

Muzika »Borisa« imade sve odlike i značajke Musorgskova zrelog stvaranja. Ona je cuboko sadržajna, ona — slijedeći uvijek osnovnu nit i ideju scenskoga zbivanja — sadrži najbogatiju skalu ugoda i karakterizaciju: od dječje pjesme carevića Fjodora do snažnoga dramatskog monologa Borisova, od smirena pjeva ljetopisca Pimena do jedinstveno impresivnog muzičkog оформljenja razbuktalih snaga naroda pod Kromima, od elementarno-surove i raspojasane pjesme monaha — skitnice o pohodu Ivana Grozog na Kazan do blistave poloneze poljskih plemića i t. d., i t. c. Ta muzika je prožeta duhom narodnoga muzičkog stvaranja i upravo polazeći od melodijskih, harmonijskih i ritmijskih elemenata narodne muzike s jedne strane, a od prirodne intonacije žive ljudske riječi s druge — upravo stoga uspije je Musorgski da svojom muzikom dade snažnu izražajnu moć. I muzika i tekst i scensko zbijanje međusobno se u »Borisu« dopunjaju i uslovljaju, te postižu jedinstveno djelovanje.

Veliki suvremenik Musorgskoga, Nikolaj Rimski-Korsakov izvršio je rečakciju »Borisa Godunova«, koja

se u mnogočem razlikuje od originala, a dapače imade i promijenjen porekak radnih slika: u redakciji Korsakova naime opera ne završava scenom »pod Kromima« već Borisovom smrću, što je doduše s tradicionalnoga »teaterskog« gledišta efektnej, ali ne odgovara potpuno historijskom slijedu događaja, a niti umjetničko-realističkim intencijama samoga Musorgskog, koji je u svojem djelu dao glavno značenje narodnim masama, a ne pojećinu — Borisu Godunovu. U redakciji Rimskog-Korsakova izveden je »Boris Godunov« i na zagrebačkoj sceni.

Valja istaknuti da se kod ove izvedbe očitovalo duh istinoljubivosti i slobode našega kulturnog života i to u tome, što se izvodila i scena u sobi Marine; ta se scena za vrijeme prijašnjih režima nije smjela davati, a isto tako se morala izostavljati i pojava Rangonija u slijedećoj slici. Lica iz katoličkoga Clera nisu se smjela prikazivati kao nosioci negativnih i reakcionarnih društvenih tendencijs, pa makar to i bilo utvrđeno, kao historijska činjenica.

Obnovljrenom izvedbom »Borisa Godunova« opera Hrvatskog narodnog kazališta pokazala nam je sve rezultate svojih napora i nastojanja u prvoj godini nakon oslobođenja.

Pod teškim uslovima rada u reorganiziranom kazalištu uz pomanjkanje scenskog i kostimskog materijala, članovi opere, kao i čitav tehnički aparat kazališta pregnuli su da djelo dobrobitno izvedu. Cijela izvedba ostavila je odličan utisak i to je — uz »Pikova damu« zacijelo najbolja muzičko-scenska predra sezone. No važno je da se konstruktivnom kritikom iznesu opepa, koja treba uzeti u obzir kako bi se nedostaci uklonili. To je u prvom redu nesamostalnost pojedinih aktera u izvođenju svoje pjevačke partie, uslijed čega oni stalno traže podršku u znakovima dirigenta. Drugi prigovor tiče se nejasne diktije, što je uopće kod nas bila uvijek česta pojava. Tome upravo opera treba da posveti svu pažnju. Pitanje tenora jest doduše bolno pitanje naše opere, ali i ono se mora rješiti, jer samo na Gostionici opera ne može ležati, a eksperiment sa Dimitrijem Ante Sladoljeva pokazao je, da se takova pjevačka rola još ne može Sladoljevu povjeriti.

Daljnji prigovor ide prijevodu teksta. I ako obnovljeno, djelo je izvedeno u starom prijevodu dra A. Schneidera, sa stalnim omaškama u akcentuaciji. I tu je trebalo obnoviti izvedbu!

Konačno — premda bolje ikad negakad — rukovodioći su se kazališta, a napose opere, morali brinuti da do izvedbe dođe ranije, a ne zadnja dva dana sezone, jer zbog toga će opet trebati prilično vremena utrošiti, da se nakon ljetnog odmora, ponovno osvježi djelo za izvedbu. Bilo je zaciјelo razloga zbog kojih je do tako kasne izvedbe došlo, ali je to trebalo ranije uklopljiti.

Sam program i kazališni list za tu priredbu obilovali su stilskim omaškama i potpuno krvitim tumaćnjima, pa i tome treba u buduće posvetiti mnogo više pažnje.

Operni zbor, pojačan muškim zborom Zagrebačkog akademskog korala i pitomcima Vojno-muzičke škole, dobro je i muzikalno rješio svoj težak zadatak. I solisti su u svemu uspjeli, osim rijetkih iznimaka. Treba istaći nosioca glavne uloge Josipa Križaja, dramatskog u izražaju, sigurnog i muzički i scenski. Dobri su bili Vera Grozaj (carević Fjodor), Milan Šepet (Šujski), Aleksandar Griff (Plmen), Anka Jelačić (Marina), skitnice Pavla Grbe i Božidara Vičara, glumaci i pjevački vrlo dobar Rangoni — Ivana Francala, te mala, ali uverljivo realistična uloga Zlatka Šira (Bezazleni), i drugi.

Milan Sachs solidno je nastudirao djelo i ostvario vrijednu umjetničku izvedbu. Pod njegovom čvrstom ru-

VIOLINA I NJENI GRADITELJI

Cudna je povijest violine. Mala stvarca, sastavljenā od dryva, teška par stotina grama (oko 400) pojavila se najednom pred oko 300 godina u muzičkom svijetu, da zavlada orkestrom tako, da danas ne možemo zamisliti modernog orkestra, u kojemu glavnu ulogu ne bi igrale violine.

Izgleda, da su se prvi gudački instrumenti razvili na Istoku, gdje se u početku u Perziji javlja t. zv. kamengeh, primitivni gudački instrument sam s dvije žice, koje su bile napete preko dugačkog štapa, dok se u sredini nalazio ormarić za rezonancu u obliku malog bubenja. Arapski rebab sličan je instrumentu, samo mu je rezonator čitav iz drva. Preko Španije došao je u Evropu, gdje se pojavljuje u obliku ribe, koja ima više žica i već se približuje obliku kasnije vole (Vielle à archet). Mogli bismo spomenuti još nekoliko sličnih instrumenata na pr. Crota gallica ili opet »Trumscheit«, koji je preteča našeg kontrabasa (nazvan i »Trombetta marina«). Iz djela slikarâ 14. i 15. stoljeća vidimo, kako se oblik tih instrumenata usavršava i približava današnjem obliku naših gudačkih instrumenata. Imaju različiti viola na pr. Viola da gamba, Viola da braccio, Violotta piccola i t. d.

Najednom se oko polovice 16. vijeka pojavljuje instrument sa četiri žice, u obliku današnjih violinina, ali već u tako savršenu obliku, da onda nije više doživio bitnijih promjena ni u formi ni u veličini. Tko je prvi sagradio taj savršeni instrument nije nam poznato, ali najstarija sačuvana violina potječe od Gaspara Bertolotti-a, nazvanog po rođnom gradu Gasparo da Salo. Još se jedan Gaspar borci za prvenstvo u izgradnji prvih violinina, a to je lyonski graditelj instrumenata Gaspar Tieffenbrucker ili kako ga Francuzi zovu, Gaspard Duiffoprugcar. U svoje su se vrijeme bili pojavili instrumenti s njegovim imenom iz doba prije Gaspara da Salo. Međutim je za te instrumente dokazano, da su mnogo kasnije izgrađeni. Najstarija violina nalazi se danas u muzeju u Bergenu; ona je pripadala velikom norveškom violinistu Ole Borneman Bullu (1810.—1880.). Taj je instrument kardinal Aldobrandini dao sagraditi kod Gaspara da Salo, a na njemu je neke ukraše izradio pači i firentinski veliki kipar Benvenuto Cellini (tako je legendu). Aldobrandini je taj instrument kasnije darovao muzeju u Innsbrucku, odakle ga je za vrijeme narodnog ustanka ukrao Greffuhle i Hellier neobično su ljenki vojnik, neoštećenog ga donio u

Beč, gdje je konačno došao u ruke Olle Bullu. Već ta prva poznata violina ima pustolovan život, kao i mnogi drugi znameniti instrumenti. Sa Gasparom da Salo počinje sjajna epoha talijanskih graditelja violinina. U njegovoj je radionici izučio ne zanat nego umjetnost građenja instrumenata, Paolo Maggini, koga možemo smatrati osnivačem brescanske škole. Njegovi instrumenti pokazuju ljepši oblik od Salo-ovih, a i tonski potpuno odgovaraju današnjim zahtjevima instrumenta, koji se lagano uzdiže nad orkestar; same mu lak nije tako lijep kao Salo-ov.

Brescianska škola cvala je oko 70 godina, ali joj se rano pojavio takmac u Cremoni, gdje je nastalo najsvršenije, što je stvoreno na polju graditeljstva instrumenata. Osnivač te škole je Andrea Amati (1535.—1611.). On potječe od stare cremonske porodice, koja je dala još dva velika majstora: Nicoliju i Antoniju. Nije utvrđeno, ali je vjerojatno, da je Andrea učio zanat i u Bresci; on pokazuje odlike, na koje njegov stariji suvremenik Gasparo nije polagao toliku važnost. Kod njega vidimo, da osobito pazi na izbor drva, a osobito mu je lijep *javor*, iz kojeg pravi dno i rub violinu. Kako je bio iz bogate obitelji, mogao je putovati u Veneciju, gdje je kupovao javorova vesla, koja su Venecijanci upotrebljavali na galijama. Drvo za ta vesla dolazilo je iz Dalmacije i Bosne, tako da možemo reći, da su prvi savršeni gudački instrumenti sagrađeni iz našeg drva. Od Andreje Amatije sačuvano je više instrumenata nego da zastupnik brescianske škole. Drugi graditelj istog imena, Nicola, još više usavršava oblik instrumenta; on je naslijednik Andreja na mjestu poglavara škole, ili, bolje rekuć, ceha. Jedna vrlo dobro sačuvana viola Nicole Amatija nalazi se u posjedu Hrvatskog Glazbenog Zavoda. Radionicu tog majstora zapala je čast, da su iz nje uz Rugieri-a izašli Andrea Guarneri i najveći graditelj svih vremena, Antonio Stradivari (1644?—1737.). On je dao violinu onaj konačni oblik i boju a ponajviše ton, koji je još danas nedostizivi ideal svih graditelja instrumenata. Ta gotovo legendarna ličnost sagradila je za vrijeme svog dugog života, oko 2000 instrumenata (tako se bar misli), od kojih je do danas sačuvano oko 600 autentičnih. Predaleko bi odvelo zadržavati se kod opisa i oblike pojedinih »Stradivarija«, ali će ipak spomenuti neke. Tako zvani Guarneri je bio čudna ličnost. Prije se mislio, da mu je učitelj bio Stradivari, ali već prvi njegovi radovi pokazuju karakteristike, koje ne podsjećaju na Stradivarija, već više na usavršene brescianske modelle. Misli se, da je radio u radijnicu svog strica Giuseppe-a, sina Andreina. Giuseppe del Gesù bio je čudna temperamenta. Kolerik, u periodama odan piću, ali od vremena do vremena radio je tako marljivo, da mu nije preostalo vremena ni za jelo. Kakav je bio čudak, vidi se i po tome, što je na vodno sve svoje instrumente, koji mu nisu odgovarali palio u peći svoje radionice, tako da je tek u svojoj 38. godini pokazao instrument, koji ga je u svemu zadovoljavao. Međutim nije dugo radio na tom svom savršenom modelu. U svadi kod jedne svećanosti udario je nekog znance tako nesretno, da je ovaj kod pada umro. Odmah potom nesretnom slučaju Giuseppe se rastrijenio, no bilo je prekasno. Uhićen i stavljén pred sud, bio je osuden na duži zatvor. U zatvoru se nalazio do godine 1740. Iz pričanja Carla Bergonzijsa (jednog od najboljih učenika Stradivarija) znamo, da je jedna djevojčica došla Stradivariju i ponudila mu na prodaju instrument, koji je bio sastavljen iz više dijelova i dosta slabo lakovani, ali je majstor po divnoj formi glave odmah prepoznao rad Giuseppe Guarnerija. Djevojčica je pričala, kako je on nesretan, što ne može u zatvoru raditi, jer nema drva ni drugih potrebnih ingrediencija. Stari je Stradivari sazvao svoje prijatelje majstore, koji su onda poslali u zatvor najbolje drvo, ulje, smole i t. d. U tom su periodu nastale »violine iz sužanjstva«, kako su ih kasnije nazvali. To su instrumenti raznih forma, već prema kvaliteti drva, ne osobito lijepog laka, ali divnog i punog tona. Izloženi su u zatvoru, živilo je i radio Guarneri još samo 5 godina. Iz tog perioda potječu njegovi najznamenitiji radovi, »Cannone«, najvećeg violinista svih vremena Niccolo Paganinija, instrumenti Bazzinija, Zanella i Spohra. Divna violinina ovog posljednjeg, koju je dobio na dar u Perigradu, nestala je iz putnog krovčega na putu kroz Njemačku i nikada je više nitko nije vido. Međutim i »Cannone« Paganinija osuden je na šutnju oporukom vlasnika. On je taj instrument ostavio svom rođnom gradu Genovi i tamo je do početka ovog rata bio u izložbenoj dvorani gradske vijećnice. Da li je za vrijeme rata stradao ili je još u vijek u Genovi, nije nam poznato.

Slavko Zlatić

8. srpnja ove godine umro je istaknuti sovjetski kompozitor, dirigent, autor himne Sovjetskog Saveza, general-major Aleksandar Vasiljević Aleksandrov. Djelatnost A. V. Aleksandrova bila je neobično mnogostrana i plodna. On se istaknuo nesamo kao varredan kompozitor i dirigent, nego i kao organizator i odgojitelj vokalnih kadrova i kao neumoran propagator narodnoga umjetničkog stvaranja. 1928. godine je A. V. Aleksandrov organizirao glasoviti Ansambl crvenoarmijske pjesme i plesova i rukovodio njime do svoje smrti. Kao jedan od najstarijih profesora Moskovskog državnog Konzervatorija je mnogo pridonio organizaciji

A. V. ALEKSANDROV

dirigentsko-zbornog fakulteta. Za svoje izvanredne zasluge i samoprijetovanje rad A. V. Aleksandrov stečao je zaslужenu slavu i poštovanje te je dobio naslov Narodnog umjetnika SSSR, visoku čast doktora umjetničkih znanosti i dva puta Staljinovu nagradu. Vlada SSSR je visoko cijenila djelatnost i rad A. V. Aleksandrova i podjelila mu orden Lenjina, orden Radne Crvene Zastave i kolajne: »Za obranu Moskve«, »Za pobjedu nad Njemačkom u Velikom Domovinskom ratu 1941-45 g.«, »Za vrlu rad u Velikom Domovinskom ratu 1941-45.«

Aleksandrov je sahranjen 10. srpnja u Moskvi na Novo-Djevičjem groblju.

kom čitav aparat opere slijedio je disciplinirano njegove intencije. Dobro uigrani orkestar s uspjehom je dao svoj značajni i malo lagani udio u okviru čitave izvedbe kao cjeline.

Režija Tita Strozzija, bez eksperimenta i novotarija, ostala je u granicama dobro režiranog masovnog djela, pri čemu je režiser znao naročito pokrenuti velike zborne scene. U svježoj i ukusnoj inscenariji i kostumeriji Vladimira Žedrinog djelo je dobito mnogo na vjernosti i efektu.

I pored spomenutih prigovora opera Hrvatskog narodnog kazališta dostojno je završila sezonu ovom izvedbom jednoga od najznačajnijih djela sveukupne muzičko-scenske literature.

Slavko Zlatić

(Nastaviti će se)

O dačkim pjevačkim zborovima

Ovaj je članak uvod u niz članaka, koji će biti posvećeni problemima zboru (sastavljanju, ravnjanju, utježavanju i t. d.), s osobitim obzirom na rad sa srednjoškolskim zborovima.

Dne 8. lipnja 1946. nastupio je novo organizirani mješoviti zbor HDK na samostalnoj produkciji u Velikoj dvorani Hrvatskog Glazbenog Zavoda. Na rasporedu bili su zastupani slijedeći autori: Arcadelt, Palestrina, Willaert i Lasso, majstori t. zv. klasične vokalne polifonije, zatim domaći kompozitori Slovenec Lajovic, od Hrvata Lučić i Dević, Srbin Mokranjac, te veliki češki majstor Dvořák i Rus Grečaninov, jedan od najistaknutijih kompozitora na polju suvremene vokalne muzike.

U oči tog nastupa, dan prije, bila je posebna priredba u istoj dvorani, na koju je HDK pozvao zagrebačku srednjoškolsku mladež.

Nastaje pitanje, zašto je HDK pozvao srednjoškolce da sudjeluju baš na tom koncertu, na kojem nastupa zbor.

Dva su razloga.

Nema sumnje, da je veliki užitak slušati dobar koncert, upoznavati muzičku literaturu i crpsti tako nove pobude, alidaleko je veći užitak aktivno sudjelovati u izvođenju muzičkih djela. Kao i u dnevnom životu, tako i u muzici najčešće je veselje onda, kada čovjek nakon svršenog posla, može s ponosom pogledati na svoj rad i kad je uvjeren, da taj rad ne donosi koristi samo njemu, nego i cijeloj zajednici.

Sudjelovanje u instrumentalnom ansamblu — koji ima umjetničke pretenzije — skopčano je s mnogo poteškoća i zasada nije pristupačno većem broju mladih ljudi.

U zboru može sudjelovati svatko, tko ima sluh i glasa za pjevanje, a to je kod nas velika većina ljudi. Pod stručnim vodstvom moći će takav zbor u relativno kratkom vremenu izvoditi djela umjetničkog značaja, a njegovi članovi približiti će se na taj način muzici, koja će ih opremiti i pružati im visoke estetske užitke.

To bi bilo jedno, a drugo je ovo:

Pjevanje u zboru imade naročito odgojno značenje, jer je zbor škola za razvijanje socijalnog osjećanja mladog čovjeka. Zato se na umjetničku visinu mogu popeti samo oni zborovi, čiji članovi posjeduju razvijeno osjećaj za zajednicu.

Evo primjera:

U dobru zboru ne smije se isticati niti jedan pjevač, ma kako velik i krasan glas posjedovao. Svaka dionica mora biti potpuno izjednačena, a to znači, da pjevači moraju dati svoje najbolje. To sasvim uspijeva samo onima, koji znadu svoj »ja« podrediti interesima cijeline.

Svaki pojedinac može nepažnjom upropasti uspjeh rada čitavog zobra. Uzmimo, da je na glavnom pokusu sudjelovalo četrdeset devet pjevača, a jedan jedini nije sudjelovao, jer je bio zapriječen. Dirigent je na tom pokusu odredio, kako će se neko mjesto još bolje pjevati i upozorio pjevače, da se neka pauza grade dijeli autori: Jovan Bandur

mora još bolje izdržati. Taj pedeset, koji nije znao za tu odredbu, uletio je na koncertu iz sveg grla u tu pauzu i time prebacio sav efekt. Publike neće reći: »Četrdeset i devet ih je dobro pjevalo, a jedan nije«, nego će kazati: »Zbor nije dobro pjevac.« Jedan jedini pjevač može pokvariti uspjeh rada svih, ali i obratno: zbor može uspješno napredovati, samo predunom suradnjom svih svojih članova.

Svaka srednja škola posjeduje ili bi morala posjedovati svoj zavodski zbor. Sudjelovanjem u radu tog zabora pruža se mladim ljudima priroda, da zavole muziku, kako bi se njome bavili i poslije za vrijeme čitavog svog kasnijeg života.

Naravski da takav zbor — koji hoće i može vršiti tu misiju — mora biti na stanovitoj visini, jer u protivnom slučaju nesamo da se mladež neće približiti muzici, nego će pjevanje u zboru smatrati dosadan školskom obavezom, a umjesto ljubavi pojaviti će se u njoj odvratnost, pače i prezir spram muzičke umjetnosti.

Tu se najbolje vidi, kako je važna zadaća i kolika je odgovornost nastavnika, koji vodi jedan školski zbor. Takav nastavnik mora u prvom redu posjedovati potrebno znanje i stručnu spremu, on mora biti dobar dirigent, a što je uz ove preduvjete najglavnije: on mora imati mnogo ljubavi, dobre volje i strpljivosti, ako želi da njegov rad uspije. Ako s te strane promotrimo rad nastavnika pjevanja na jednom srednjoškolskom zavodu, onda vidimo, da je taj rad od odsudne važnosti za odgoj mladog čovjeka, iako ocjene iz tog predmeta dolaze na dno školske svjedodžbe.

Još nakon 20 i više godina osjeća se dobar rad nastavnika pjevanja na pojedinoj školi, naročito u podjeljinskim mjestima, u kojima znađe niknuti vrlo dobro pjevačko društvo iz redova pjevača, koje je takav učitelj odgojio i ulio im volju i ljubav za muzičku umjetnost. Često se događa i to da sposobni nastavnik muzike na srednjoj školi otkrije među svojim učenicima i takove talente, koji će se kasnije sačuvati i pružati im visoke estetske užitke.

To bi bilo jedno, a drugo je ovo:

Pjevanje u zboru imade naročito odgojno značenje, jer je zbor škola za razvijanje socijalnog osjećanja mladog čovjeka. Zato se na umjetničku visinu mogu popeti samo oni zborovi, čiji članovi posjeduju razvijeno osjećaj za zajednicu.

Evo primjera:

U dobru zboru ne smije se isticati niti jedan pjevač, ma kako velik i krasan glas posjedovao. Svaka dionica mora biti potpuno izjednačena, a to znači, da pjevači moraju dati svoje najbolje. To sasvim uspijeva samo onima, koji znadu svoj »ja« podrediti interesima cijeline.

Svaki pojedinac može nepažnjom upropasti uspjeh rada čitavog zobra. Uzmimo, da je na glavnom pokusu sudjelovalo četrdeset devet pjevača, a jedan jedini nije sudjelovao, jer je bio zapriječen. Dirigent je na tom pokusu odredio, kako će se neko mjesto još bolje pjevati i upozorio pjevače, da se neka pauza grade dijeli autori: Jovan Bandur

Gorki i muzika

Muzika, a prije svega ruska narodna popijevka, pratila je Gorkog još od ranog djetinjstva.

U obitelji Gorkog kako je nadarena bila njegova baka, Akulina Ivanovna Kaširina — narodna pjevačica. Ona je znala i mogla produhovljeno izvesti mnogo lirske narodnih popijevaka. Rodno mjesto Gorkog — Nižni, koji danas nosi njegovo ime, kao i stari nižegorodski okrug, odvajkada su obilovali narodnim popijevkama.

Gorki spominje slijepog prosjaka Nikitušku, koji bi često zalutao u dvorište Kaširinovih. Gorki je volio slušati ga. Rado je Aloša Pješkov slušao i zborno pjevanje. U autobiografskoj pripovijetci »Medu ljudima«, pripovijeda Gorki, kako je u mladosti volio otići do vojarne oko Pečorskog predgrađa, gdje su ljepe pjevali Donski kozaci.

U ikonografskoj radionici, gdje je Aloša Pješkov radio kao dječačić, majstorski je pjevao slikar Kapendžuhin.

U istoj pripovijesti govori se o interesantnim natjecanjima narodnih pjevača u jednoj nižegorodskoj krčmi, osamdesetih godina prošlog stoljeća. »Najbolje, i to uvijek nekakve naročito dobre pjesme, pjevao je maleni, mršavi remenar Kleščov...«. »Imao je mali, ali neumorni glas, koji se provlačio poput srebrne žice kroz mukli, tamni žamor krčme; černe riječi, stenjanje i uvici po-

bjevali su sve ljude, — čak su i pijanci postajali začudno ozbiljni, gledali su šutke u stolove pred sobom, a u meni se trgalо srce, prepunjeno onim moćnim osjećajem, koji vazda budi dobra muzika, čudesno dodirujući dubine duše. U krčmi bi nastala tišina, kao u crkvi...«

Naskoro je Gorki sam počeo rukovoditi malim zborom. Jedan od njegovih prijatelja iz četvrtinjstva, I. A. Kartikovski, pripovijeda, kako su Gorki, on i drugi njihovi mlađi prijatelji, provodili ljetne večeri u Nižnom, na Zvezdinskom zatonu. »Maksimić je i ovdje bio naš učitelj i rukovodilac. On je strastveno volio pjevanje i bio spreman da pjeva beskočno, zaboravljajući na sve oko sebe. Njegovo raspoloženje prelazio je i na nas. Pjevalo se isključivo žalosne pjesme. Mi smo pjevali skladno i zajedno dobro, jer se oko jarka sakupljala publika, koja je počudovala naše pjevanje i povlađivala nama, malim pjevačima. Gorki je onda imao oko 13 godina.

Kad je dvadeset godišnjeg Pješkova služio kao čuvar na željeznici, on je također nastupao na večernjim predredbama, kao naročni pjevač-deklatator: »Naročito očaravajući dirljive i lijepе pjesme, ja ih izvodom, nastojeći otkriti ljepotu riječi i osjećaja, koji su u njima sakriveni.«

U četvrtinjstvu je Gorki čuo mnogo duhovne muzike. Pohadajući obaveze liturgije i večernje službe, dje-

čak je slušao crkveno pjevanje. U ono vrijeme pjevao je u Nižnom glasoviti crkveni zbor Rukavčenika, u kojem je bratić Gorkoga, Šaša Kaširin, pjevao kao solist.

Mlađi Gorki, jednako kao i Čehov, volio je slušati crkvena zvona. U pripovijesti »Kretanje leđa«, gdje se opisuju proljetni radovi na rijeći Oki, na drugoj obali nasuprot Nižnom, Gorki spominje, kako su sve zvukove utječe zvonjava, omekšana razmazkom, uzbudjujući dušu. I ovdje nadovezuje: »Grad, koji se prilijepio na brdu, pjeva zvonima svih zvonika, uzdignutih prema nebnu, poput bijelih cijevi meni dragih orgulja poljske crkve.«

Moramo podsetati ovu neobičnu i značajnu crtu — ljubav dječaka za orgulje.

U svom djelu »Medu ljudima« priča Gorki, kako je jednom, u rano proljeće, nestavši iz crkve za vrijeme večernje službe i lutajući ulicama, čuo osobitu, do onda nepoznatu muziku — sviranje na violoncelu: »Iz četverouglastog otvora okna, strujio je na ulicu, zajedno s topom parom, neobičan zvuk, kao da je netko vrlo snažan i dobar pjevao sa zatvorenim ustima; riječi se nisu čule, ali pjesma mi se pričinila začudno poznatom i shvatljivom, premda je zvonjava žica smetala slušanju, dosadno prekidajući tok pjesme. Ja sam sjeo na kamjeni stupić, shvatvши, da se svira na nekoj violinici čudesne snage i nepodnošljive — jer je slušati bilo gotovo bolno. Katkad je ona pjevala takvom snagom, da se činilo, kao da se cijela kuća drma i da zuje stakla na prozoru. S kro-

KRATKI PRIKAZ INSTRUMENTACIJE ZA VOJNE MUZIKE

Redakcija »Mužičkih novina« smatra da će donošenjem članaka o instrumentaciji za vojni orkestar ispuniti jednu osjetljivu pruzninu. Nedavni natječaj Jugoslavenske armije naišao je upravo među našim kompozitorima na poteškoće, jer im nije bio dovoljno poznati niti sastav našeg vojnog orkestra, a niti način uobičajene orkestracije za taj i takav sastav. Nivo kompozicija za vojni orkestar podiže se se bez sumnje, ako uspijemo za tu vrst kompozicije pridobiti što veći broj naših kompozitora. Toj svrsi poslužit će, vjerujemo, i donošenje ovog članka.

Općenito.

Sastav puhačkog (duhačkog) orkestra vojnih muzika vrlo je raznolik. Gotovo svaka država ima drukčiji sastav. Najjednostavniji je sastav onaj, koji se danas upotrejava u muzikama Jugoslavenske Armije.

U tom sastavu razlikujemo dvije grupe instrumenata: drvenu i timbalnu. Obe su nepotpune; drvena je nepotpuna, jer joj nedostaju oboe i fagoti, a limena je nepotpuna, jer joj nedostaje grupa korneta i visoki tromba, koja baš čitavom ansamblu daje pravi sjaj; k tome je pogrešna prečesta upotreba krilnika (fligorna) na uštrbi upotrebe klarineta, ako želi da njegov rad uspije. Ako s te strane promotrimo rad nastavnika pjevanja na jednom srednjoškolskom zavodu, onda vidimo, da je taj rad od odsudne važnosti za odgoj mladog čovjeka, iako ocjene iz tog predmeta dolaze na dno školske svjedodžbe.

Zato, ako upoznamo osebine, obujam i funkciju onih instrumenata, koji se u simfoniskom orkestru ne upotrebljavaju — ne će instrumentacija za naše vojne muzike predstavljati nikakav problem (pretpostavivši, da smo na čistu sa instrumentacijom za duhače u simfoniskom orkestru). Posao bi bio teži i zahtijevao bi više truda, a i znanja, kad bismo htjeli instrumentirati za moderniji sastav duhača, kakav nalazišmo u inozemnim vojnim muzikama: tu dolazi u obzir mješanje boja pojedinih grupa instrumenata, kojih imamo četiri: grupa drvenih instrumenata (s oboama, fagotima, visokim »as«-klarinetima), grupa saksofona, zatim grupa limenih instrumenata sa »svijetljim timbrom« (timbro

chiaro) i napokon grupa limenih instrumenata sa »tamnim timbrom« (timbro oscuro).

Mi ćemo međutim ovde obraditi sastav, koji je propisan u našoj Armiji i nastojati da dадемо upute za instrumentiranje (bolje reći aranžiranje) samo onih djela koja su svoj jednograđenja na konkursu J. A. (svečani, obični, posmrtni marševi i t. d.), uvezvi u obzir njihov oblik i svrhu, koju su namijenjena (svečane, izvođenje na otvorenu prostoru sviranje u pokretu maršu i t. d.)

II. Partiturni pregled.

Po partiturnom pregledu izgledao bi sastav naših vojnih muzika ovako:

Naziv instrumenta:

Broj svirača
ako muzika
posjeduje 38
muzičara

Pikolo »Des«	1
Flauto »Des«	1
Klarinet »B« prvi	4 ili 3
» » drugi	2 ili 3
» » treći	2
Korni »Es« prvi	1
» » drugi	1
» » treći	1
» » četvrti	1
Fligorna (krilnica)	
» » prva	3
Fligorna (krilnica)	
» » druga	2
Tenor (basfligorna tenorhorn) »B«	2
Eufonium (bariton)	1
Tromba »B« prva	1
» » » » druga	1
» » » » treća	1
» » » » četvrti	1
Bass-tromba »B«	1
Trombon (pozaurina) prvi	1
» » » » drugi	1
» » » » treći	1
Bas »F« (helikon)	2
Bas »B«	2
Mali bubanj (dobos, rolo)	1
Cinele (sanovi)	1
Veliki buban (casra)	1

Ukupno 38 muzičara

(Moglo bi se umjesto dva basa »B« metnuti dva eufonija, ili izbaciti bas-tromba, a metnut

ZAGREBAČKI KONCERTI U MJESECU LIPNUJU

Dne 3. VI., na koncertu posvećenom C. Debussiju i M. Ravelu, izveli su Antonio Janigro, Božidar Kunc i Ivo Maček djela tih značajnih modernih francuskih kompozitora. Debussy je bio zastupan klavirskim kompozicijama (Suite bergamasque, preludiji, »L'isle joyeuse«) te sonatom za violoncello i klavir. B. Kunc izveo je Ravelova djela »Jeux d'eau« i »Alborada del graciioso«, a Janigro njegovu »Pavane pour une Infante défunte« i »Pièce en forme de habanera«.

Na svojoj klavirskoj večeri (5. VI.) izveo je Mladen Bašić Bachovu Kromatsku fantaziju i fugu, Beethovenovu sonatu op. 101, Lisztovu varijaciju na Bachov motiv »Weinen, klagen ...«, dva Debussyjeva preludija, Dukasove varijacije s finalom na Rameauvu temu, te Prokofjeva: odlomke iz »Visions fugitives« i Tokatu.

Dne 6. VI. pjevala je Nada Šterle uz pratnju Božidara Kuncu pjesme i arije Sartija, Scarlattija, Rossini, Schuberta, Dargomiškog, Šišova, Konjovića, Reizera, Milera i Verdija.

Simfonijski orkestar Radio stanice izveo je 10. VI. pod ravnateljem F. Zauna Kiriginov »Uvod pastirskoj igriši, Schubertovu VIII. simfoniju u h-molu (»Nedovršenu«) i Dvořákovu V. simfoniju u e-molu (»Iz novog svijeta«).

Dne 12. VI. svirao je Petar Dušmelić djela Händela (Passacaglia iz Suite u g-molu), Beethovena (Sonata op. 57, »Appassionata«), Schuberta (Impromptu u As-duru), Brahmsa (Rapsodiju u g-molu), Hačaturjana (Tokata), Rahmaninova (dva preludija, Polichinelle) i svoj Scherzo fantastico op. 26. Leo Vomacka-Rakovac, uz pratnju Sofije Deželić, pjevala je 13. VI. pjesme Scarlattija, Glucka, Händela, Beethovena, Doreta, Faurea, Debussyja, Berse, Baranovića, Rimskog-Korsakova i Dušana ml.

Istarskim narodnim popijevkama u obradbi M. Brajše-Rašana, I. Matetića i S. Zlatića, posvetile su 15. VI. svoje koncertno veče Jelka Brajša i Draga Kundić. Na klavir ih je pratilo Stanko Šimunić.

Muški zbor pjevačkih društava »Juge« i »Sloboda«, pod ravnateljem Jakova Gotovca, pjevalo je niz kompozicija, Vatroslava Lisinskog te zborna djela Erkanovića (Moba), Tljardovića, Hercigonje (Mataji Gupcu), Lhotke-Kalinskog (Jahijedovo proklet dane ...) i Gotovca (Pjesme obnove op. 25.).

Dne 24. VI. izveo je simfonijski orkestar Radio stanice Lisinskog ouverturu k operi »Porin«, Dvořákovu Serenadu za gudački orkestar op. 22, te VII. simfoniju L. van Beethovena.

Dne 23. VI. nastupili su, po prvi put nakon oslobođenja, i predstavnici poljske muzičke umjetnosti na naš koncertni podij. Sopran Marija Drewniak pjevala je uz pratnju Vladimira Raczkowskog djela poljskih kompozitora: Moniuszka, Karłowicza, Opienskog, Rozyckog, Paderewskog, Szymonowskog i Wiechowicza. Pijanist Stanislav Szpinalski izveo je Bach-

Lisztu preludij i fugu u a-molu, Scarlatti-Tausiga Pastorale i Capriccio, Beethovenovu sonatu op. 57. (»Appassionata«), modernog poljskog kompozitora Szeligowskog Sonatinu, te niz Chopinovih djela.

U toku mjeseca lipnja započela je ljetna koncertna sezona. Koncerti se priređuju pod vrednim nebom u dvorištu Gradskog muzeja u Gornjem gradu.

NOVI OBLIK GODIŠNJIH ISPITA NA HRVATSKOM DRŽ. KONZERVATORIJU

Na H. D. K.-u uveden je ove godine novi oblik godišnjih ispita. Do sada su pojedini nastavnici bilo glavnih bilo sporednih predmeta izvodili pred ispitnu komisiju svoje učenike, koji su bili smješteni, već prema svome znanju i sposobnosti, u različite razrede. Prilikom ovogodišnjih ispita postupilo se drugačije. Ispiti su se obavljali po godištvima. Na ispitima su se dakle našli okupljeni n. pr. sv. učenici II. razreda srednje škole ili svi učenici prve harmonije neovisno od toga kod kojega su nastavnika pojedini predmeti polazili. Sto se ovim načinom dobilo, i koji su nedostaci? Najprije za nastavnika.

Z njih je bez sumnje bilo od velikog interesa, a i od koristi, da uspoređe sposobnosti svojih učenika. Kako je nastavni plan za pojedine razrede jasno određen, nije tu moglo biti velikih razlika, ali je moglo biti, i u bila je razlika u načinu kako se taj propisani materijal sveladao. Pravilno i kritično uspoređivanje polučenih rezultata unutar pojedinih razreda dovodi do izjednačenja nivoa i jedinstvenog mjerila kod ocjenjivanja.

Učenicima će ovaj način dati poticaj za usavršavanjem i probudit u njima duh takmičenja. Oni će i nesvesno uspoređivati rezultate svojega rada s onima svojih sudrugovaca, pa će nastojati da ne zaostaju. Možda je u prij tren ovaj način ispitivanja mogao ovog ili onog učenika obeshrabriti, pokolebiti, ali kad se ovaj oblik godišnjih ispita ustali i uobičaji, donijet će učenicima velike koristi. Ispitima su uz predsjednika i uobičajena dva cenzora prisutstvovali naravno i svi nastavnici dotičnog predmeta. Nije nažalost, bilo moguće da ispitima istovremeno prisustvuju i svi učenici toga razreda, jer je taj broj naročito u nižim razredima i u razredima kolektivne obuke (n. pr. solfeggia) prevelik. Učenici su stoga u grupama do dvadeset pristupali ispitu.

Jedan nedostatak ovog načina je u tome da otežava prosuditi rad pojedinog nastavnika. Slika rada i rezultata svakog pojedinog nastavnika jasnije se očrtava, dok je nastavnik izvedio na ispit samo svoje djake. Međutim tome se nedostaku doskočilo individualnom rekonstrukcijom rezultata pojedinog nastavnika na osnovu ispitnih araka. Vjerujemo, da će novi način ispitivanja poslužiti općem podizanju nivoa zavoda i pojačati njegov stručni značaj.

pored književnika, također i muzičari — Spendiarov, Rahmaninov, Šaljapin. »A. M. (Gorki) je strašno volio muziku. Na njegovu sam molbu, kad god bih ga pozvao k sebi, priredio koncerte. Jednom sam priredio kvartetno veče sa solistima simfonijskog orkestra u Jalti. Ovo se veće najviše čopalo Gorkom. A od kvarteta najviše — Beethovenov kvartet. Uopće, Gorki je davao prednost klasicima. Kod sebe je također priredio nemalo muzičkih večeri, na kojima je rado pjevalo Šajljapine.

G. 1912. Gorki je upoznao A. V. Neždanovu. Evo, što pripovijeda Antonina Vasiljevnu o susretima s Gorkim: »Srpanj i kolovoz 1912. provela sam u Italiji, na obali Jadran skog mora; u Rimini, kamo sam dolazila gotovo svake godine. Među Rusima, koji su tog ljeta boravili u Rimini, bio je i Aleksej Maksimović Gorki. Ja sam ga češće susretala. Upoznali su me s njim, i ja sam pozvala Gorkog k sebi. Te večeri se kod mene sakupilo nekoliko Moskovljana; kao i uvijek, molili su me, da nešto otpjevam, pa sam pjevala ruske romance, također i »Slavu« od Alabjeva. Aleksej Maksimović je slušao, zatvorivši oči; bio je uzbuden, ispod njegovih spuštenih vjeđa curile su suze. Na rastanku je zamolio za dozvolu, da smije odlaziti po danu za vrijeme mojih satova s profesorom Mazettijem. On je više od jedamput dolazio k meni, sjedio je u loggiji, slušao pjevanje i napeo to o nečemu razmišljao...« Kad je u godinama revolucije Aleksej Maksimović došao u SSSR, više pu-

IZ SOVJETSKOG SAVEZA

Novi laureati Staljinovih nagrada za 1945. godinu

Ministarstvo SSSR podijelilo je Staljinske nagrade za 1945. godinu na području

MUZIKE

I. Krupna muzičko-scenska i vovalna djela:

(opera, balet, oratorijski, kantata)

Nagrada prvog stepena u iznosu od 100.000 rubalja Prokofjevu Serigu Sergijeviću, zaslужnom trudbeniku RSFSR za balet »Pepljuga«

Nagrada drugog stepena u iznosu po 50.000 rubalja.

1. Kappu Eugenu Arturoviću zaslужnom trudbeniku umjetnosti estonske SSR za operu: »Ognjevi odmazde«

2. Karajevu Kara Gadžijevu Ahmetu za operu:

»Veten« (»Domovina«)

II. Krupna instrumentalna djela: Nagrade prvog stepena u iznosu po 100.000 rubalja

1. Kabalevskom Dmitriju Borisoviću, profesoru Moskovskog državnog konzervatorija »P. I. Čajkovskog« za kvartet br. 2.

2. Mjaskovskom Nikolaju Jakovleviću, zaslужnom trudbeniku umjetnosti RSFSR, profesoru Moskovskog državnog konzervatorija za koncert za violoncelo i orkestar.

Nagrada drugog stepena u iznosu po 50.000 rubalja:

1. Ljatošinskom Borisu Nikolajeviću, zaslужnom trudbeniku umjetnosti ukrajinske SSR, profesoru Kijskog državnog konzervatorija za Ukrainski kvintet

2. Muradeju Vano Iljiću za simfoniju br. 2.

III. Djela malih oblika: Nagrada prvog stepena u iznosu od 100.000 rubalja

Sviridovu Georgiju Vasiljeviću za trio

Nagrada drugog stepena u iznosu po 50.000 rubalja

1. Gnesinu Mihailu Fabijanoviću, zaslужnom trudbeniku umjetnosti RSFSR, profesoru za sonatu-fantaziju za klavir i gudačke instrumente

2. Blanteru Matjevu Isaakoviću za pjesme:

»Pod balkanskim zvjezdama«, »Na put daleki«, »Moja ljubljena«, »U šumi kraj fronte«

3. Knipperu Ljvu Konstantinoviću za serenadu za gudački orkestar

IV. Koncertno-izvadačka djelatnost:

Nagrada prvog stepena u iznosu po 100.000 rubalja

1. Aleksandrovu Aleksandru Vasiljeviću, narodnom umjetniku SSSR, dirigentu,

2. Igumonu Konstantinu Nikolajeviću, narodnom umjetniku RSFSR, profesoru Moskovskog državnog konzervatorija »P. I. Čajkovskog« — pjanistu.

Nagrada drugog stepena u iznosu po 50.000 rubalja

1. Svešnikovu Aleksandru Vasiljeviću, narodnom umjetniku RSFSR, dirigentu

Kontakt za umjetnost pri Ministarstvu Savjetu SSSR formirao je komisiju za sovjetsku operu. Zadaća je komisije aktiviziranje stvaralačkog rada na području sovjetske operе te konzultiranje kompozitora i libretista. Predsjednik komisije je N. Golovanov, njegov je zamjenik V. Surin. Članovi su komisije: B.

Ponovno je započeo radom najstariji seoski orkestar Estonske, koji je osnovao 1839. učitelj sela Vjagvare, Tartuskog kotara — Tavet Virkhaуз. Skoro svi današnji muzičari tog orkestra su unuci i pravunci njegovih prvih svirača.

Knjžnica Lenjingradskog Akademskog Malom opernom kazalištu izvedena je opera Prokofjeva »Vojna i mir«. U izvedbi je sudjelovalo oko 450 izvadaca.

U lenjingradskom Akademskom Malom opernom kazalištu izvedena je opera Prokofjeva »Vojna i mir«. U izvedbi je sudjelovalo oko 450 izvadaca.

Asafjev, A. Neždanova, J. Kalašnikov, N. Mjaskovski, J. Šaporin, V. Sebalin, A. Mešik-Pašajev, L. Baratov, P. Markov, A. Saverdijan, I. Belza.

Knjžnica Lenjingradskog filharmonije ima 70.000 raznih kompozicija, mnogo knjiga o muzici na raznim jezicima, oko 4.000 slika i fotografija kompozitora i najistaknutijih muzičara cijelog svijeta.

U Moskvi, u koncertnoj dvorani vrta »Eremitage«, otvorena je 1. lipnja o. g. ljetna simfonijska sezona. Na programu prvog koncerta bila su djela P. Čajkovskog: četvrtu simfoniju, prvi klavirski koncert i ouverture »1812«. Dirigirao je A. Orlov. Solistica: N. Jemeljanova.

U Litavskoj SSR održan je 1.—26. svibnja o. g. muzički festival.

ovu trulu »muziku debelih« i svu trulu kulturu malogradanstva, Gorki govorio o svojoj mašti, o »svetčanoj muzici rada velikih i malih ljudi cijelog svijeta«, o »prekrasnoj pjesmi nove povijesti — prekrasnoj pjesmi, koju je tako slijemo započeo radni narod moje domovine.«

Gorki je muzikalalan u svom stvaranju. Kad se tankočudni čehov upoznao s ranim pripovijetkama Gorkoga, pisao mu je 1899.: »Vaše su stvari muzikalne. U naše doba je A. V. Lunačarski rekao za Gorkog, da je on nesumnjivo muzičar proze.

Zaista, umjetnička su djela Gorkog, počam od najranijih, muzikalna, ritmična i pjevna. U mlađosti je Gorki napisao mnogo stihova, a zatim ga je dugo vremena privlačila ritmička proza. U Gorkog ima nešto savršenih po formi drških i patetičnih stihova, te stihova u prozi.

Kompozitori su rado pisali muziku na njegove tekste i na sujeće njegovih velikih djela u prozici.

kompozitor V. Želobinski napisao je operu »Mati«, kompozitor A. Kasjanov operu »Foma Gordejeve«.

Upivši od djelatnosti u sebi ruske narodne pjesme, Gorki je njihovim odjecima ispunio svoje stvaranje.

Što više proučavamo Gorkoga, to se više divimo bogatstvu i složenosti njegova duševnog života, koji je ujvijek bio neprekidno povezan s muzikom, s melodijskim blagom, što ga je stvorio naš narod, koji se s pravom ponosi svojim velikim sinom.

»Sovjetsko iskusstvo«

br. 25. od 14. lipnja 1946.)

za živoia i taaa mužičkih ustanova i organizacija

HRVATSKI DRŽAVNI KONZERVATORIJ

Internih priredbi HDK bilo je u nješecu lipnju 4 i to:

I. dne 4. VI. (učenici srednje škole, razreda solo-pjevanja prof. M. Lunzera);

II. dne 21. VI. (učenici klavira i pravne i srednje škole, razreda prof. P. Dumića i L. Lang);

III. dne 24. VI. (učenici klavira i pravne i srednje škole, razreda prof. B. Delić, S. Deželić, S. Podvinac i L. Šabana te violine iz razreda prof. M. Tarbuka);

IV. dne 25. VI. (učenici klavira i pravne škole iz razreda prof. B. Delić i S. Podvinec).

Javnih priredbi bilo je u lipnju 5 i to:

Priredba za srednjoškolsku omladinu (mješoviti zbor HDK) dne 7. VI.

IX. javna priredba (mješoviti zbor HDK) dne 8. VI.;

X. javna priredba (učenici solo-pjevanja srednje škole iz razreda prof. Z. Špehar);

XI. javna priredba (učenici i slučaci razreda komorne muzike prof. A. Janigra i razreda korepeticije docenta B. Kunca);

XII. javna priredba (učenici i slučaci razreda korepeticije doc. B. Kunca).

Predavanja su trajala na HDK do uključivo 12. lipnja.

Dne 14. lipnja započeli su godišnji ispiti na zavodu koji su potražili do uključivo 28. lipnja. Ukupno je održano 93 ispita po godištima i predmetima.

Dne 11. srpnja održan je masovni nastanak nastavnika i polaznika HDK, na kojem je dovršena diskutija o nastavnom programu i reorganizaciji škole i prihvaćen je konačni načrt nastavnog plana i programa.

U ponedjeljak dne 15. srpnja održan je u maloj dvorani zaključni nastanak nastavnika i polaznika HDK, kojim su prisustvovali tajnik konzulata SSSR u Zagrebu I. N. Grigorjev, načelnik KUO Ministarstva prosvjetne Hrvatske drug Grga Samulin, načelnik odjela za visoke škole drug Ivo Stošić i šef mužičkog dječaka KUO, Stanka Vrinićanin, za opsežnog izvještaja rektora o izvodu i radu HDK u protekljoj školskoj godini 1945.-46. uručene su završne i učiteljske svjedodžbe i diplome visoke škole svim apsolventima, koji su tokom ove školske godine diplomirali na zavodu.

Završni ispit srednje škole polazila je Višnja Stahuljak (solo-pjevanje).

Učiteljski ispit srednje škole potpisali su:

Matija Brkić, Ljubomir Miočević, Jasna Spalatin.

GRADSKA MUŽIČKA ŠKOLA

(Od našeg dopisnika)

Završena je prva radna godina Gradske mužičke škole. Nastavnici su uložili maksimum svoga znanja i sposobnosti, da niveau škole postignu do što višeg stepena. Ispitima, koji su održani iz glavnih i teoretskih predmeta, od 12. do 28. V., na kojima je bio izaslanik drug prof. Nátko Devčić, pristupilo je 536 laka. Srednja ocjena, koju su daci postigli iz glavnih predmeta, bila je lobar, a iz teoretskih vrlo dobar. Najbolji uspjeh pokazali su daci potetničkog tečaja, i to daje nade, da će ovaj novi najmladi kada ići i dalje ispravnim putem.

Gradska mužička škola borila se već školske godine sa mnogim tehničkim nedostacima. Tu je na prvom mjestu pomanjkanje pogodnih prostorija. Prostorije škole nalazile su se u mezzaniru i IV. katu jedne staze, dok se u ostalim katovima nalaze privatni stanari. Ne samo prevelan broj prostorija već i nepraktičnost njihova za mužičku nastavu mnogo su otežavale rad.

Škola je oskudjevala i na dobrim slavirima.

Pitanje zgrade i dovoljnog broja lobičnih klavira, treba bezuvjetno rješiti da početka nove školske godine, jer je to prvi preduslov za pravilno odvijanje rada u školi.

Gradska mužička škola imade dva dodatka: odjed najmladeg naraštaja budućih mužičara i mužički odgoj publike, t. j. ljudi, koji žele naučiti ludišljnu mužičku djelu i razumjeti ih.

Ove zadatke ne smije Gradska mužička škola izgubiti iz vida u svom dalnjem radu. Ona treba da ostane masovna mužička ustanova i najboljem smislu te rijeći, zastavajući pravilo, da širina uključuje selekciju i da se u mužičkim zahtjevima.

Diplomski ispit visoke škole nastavnici smjera položili su: Tomislav Adamić (orgulje), Elza Jurak (klavir), Vanda Klein (klavir), Enrika Machiedo-Mikulić (klavir), Dubravko Stahuljak (kompozicija), Leopoldina Tepeš (opći nastavnički odjel), Alena Winkelsberg (klavir).

Diplomski ispit visoke škole umjetničkog smjera položili su: Natalija Gottlieb-Matovinović (klavir), Milan Horvat (klavir), Jelisava Kovacić-Steiner (klavir), Zorka Loos (klavir), Ladislav Miranov (violina), Vladimir Ruždžak (solo pjevanje), Biserka Sekulić (klavir), Sonja Tudor-Kirigin (klavir).

Zatim je predsjednik Hrv. glazbenog zavoda, kompozitor Ivo Tijardović predao trojici najboljih aprobirani HDK novčane nagrade Hrv. glazbenog zavoda po 2.000.— Dinarsku, i to: nagradu »Pavla Markovca« Nataliji Gottlieb-Matovinović; nagradu »Vatrosava Lisinskog« Vladimиру Ruždžaku i nagradu »Franje Kuhača« Jelisavi Kovacić-Steiner.

Time je završen zaključni sastanak i školska godina. Naknadni i popravni ispiti u srednjoj školi održati će se između 20.-30. kolovoza o. g. Upis starih učenika obaviti će se 2., 3. i 4. rujna.

Prijamni ispit novih učenika biti će 5., 6. i 7. rujna.

Molbe za polaganje prijamnih ispita treba predati rektoratu do 25. kolovoza. Molbi se prilaže:

1. Krsni odnosno rodni list
2. domovnica,
3. svjedodžba opće srednje škole,
4. svjedodžba druge mužičke škole, ako ju je kandidat polazio,
5. kratki opis života.

*

Naknadni ispit u visokoj školi održati će se u drugoj polovici mjeseca rujna.

Molbe za polaganje prijamnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili učiteljskom ispitu srednje škole konzervatorija ili njoj ravno pravne druge mužičke škole, odnosno svjedodžbu ispitu zrelosti,

*

Molbe za polaganje prijemnih ispita novih slušača treba predati rektoratu do 30. rujna.

Molbi se prilaže:

1. krsni odnosno rodni list,
2. domovnica,
3. svjedodžba o položenom završnom ili u